

Tanítási tervezet

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2022. 11. 11. 11.00 óra

Iskola, osztály: gimnázium, 7.b (I. em. 11.)

Iskola neve és címe: ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium, 1088 Budapest, Trefort utca 8.

Tanít: Tessenyi Zsuzsanna

Témakör megnevezése: Afrika földrajza

Tanítási egység (téma) címe: Afrika éghajlata

Az óra (jellemző) típusa: Új ismeretet feldolgozó óra

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai: Új ismeretek – a forró övezet éghajlatai, illetve a meleg mérsékelt öv mediterrán éghajlatának Afrikában való előfordulása – feldolgozása, megismerése szövegfeldolgozási módszerrel, csoportmunkában.

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai: Kommunikáció, lényegkiemelés, ok-okozati összefüggések felismerésének, logikai gondolkodás fejlesztése.

2.3. A tanítási óra nevelési céljai: Távoli tájak iránt való érdeklődés felkeltése, másokkal való együttműködés erősítése.

2.4. Oktatási követelmények:

- a. Fogalmak:
 - új: egyenlítői éghajlat, szavannaéghajlat, forró övezeti sivatagi éghajlat, mediterrán éghajlat, éghajlati diagram
 - megerősítendő: szoláris éghajlati övezetesség, valódi éghajlati övezetesség
- b. Folyamatok:
 - új: éghajlati övek kialakulása a forró övezetben
 - megerősítendő: éghajlati övezetesség kialakulása
- c. Összefüggések:
 - új összefüggések:
 - egyenlítői öv: bőséges csapadék → bővizű folyók;
 - átmeneti öv: esős és száraz időszakok váltakozása → ingadozó vízjárás
 - forró övezeti sivatagi éghajlat: szárazság → időszakos vízfolyások
 - megerősítendő:
 - hőmérséklet és csapadék kapcsolata az éghajlati övezetességgel
 - az éghajlat mellett övezetes elrendeződést mutat a természetes növénytakaró is
- d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek: az atlasz térképeinek és a kivetített ábrák megfigyelése, elemzése
- e. Fejlesztendő készségek, kompetenciák:
 - kommunikáció, kifejezőkészség
 - társas kapcsolatok, együttműködés
 - rendszerszemlélet
 - lényegkiemelés
- f. Főbb tanulói tevékenységek: csoportmunka, irányított gondolkodás, jegyzet készítése

3. Szemléltető és munkaeszközök

- PPT (benne ábrák, képek), projektor
- tábla, kréta
- csoportmunkához szükséges anyagok

4. Felhasznált irodalom

Balázs Brigitta – F. Kusztor Adél: Földrajz 7-8. tankönyv. 2021

(https://www.tankonyvkatalogus.hu/pdf/OH-FOL78TB_teljes.pdf utolsó letöltés dátuma: 2022. 11. 09.)

Alexa – Gruber – Szöllősy – Ütőné: Földrajz 7. tankönyv. 2017. (https://www.tankonyvkatalogus.hu/pdf/FI-506010701_1_teljes.pdf utolsó letöltés dátuma: 2022. 11. 09.)

Jónás – Kovács – Mészáros – Vízvári: Földrajz 7. A kontinensek földrajza. Mozaik Kiadó, Szeged, 2012

5. Mellékletek jegyzéke

1. táblázat a csoportmunkához

2. levelek a csoportmunkához

3. képek a csoportmunkához

4. éghajlati diagramok: <http://fuggelek.foldrajzmagazin.hu/geoszferak/eghajlati-diagramok/>

(utolsó letöltés dátuma: 2022.11.09.)

5. PPT

Az óra részletes felépítése¹

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
0-2'	Adminisztráció				
3-5'	Házi feladat ellenőrzése: Mf. 119/3.	ellenőrzés	megbeszélés, ellenőrzés	frontális munka	munkafüzet
6-8'	Az előző órán kiosztott és kitöltött kontúrtérkép vízrajzi részének az ellenőrzése.	ellenőrzés	megbeszélés, ellenőrzés	frontális munka	már kiosztott kontúrtérkép a füzetben
9-13'	Afrika éghajlata és vízrajza I. Afrika éghajlata Ismétlő kérdések a korábban tanult <i>Éghajlat és földrajzi övezetesség</i> témához kapcsolódóan és ehhez az Afrikára vonatkozó dolgok rögzítése a füzetben. - <i>Mi a valódi éghajlati övezetesség?</i> Majd kivetítve a korábban tanult meghatározás: <u>Valódi éghajlati övezetesség</u>: alapja a szoláris éghajlati övezetesség. Az éghajlatot módosító tényezők miatt változnak az övezetek határai. Az övezetekben belül megkülönböztetünk öveket, az öveken belül területeket. (atlasz 112-113. o.) - <i>Mi határozza meg a szoláris éghajlati övezetek kialakulását, mik ezek az övezetek?</i> - <i>Az övezetek közül melyek találhatók meg Afrikában?</i> Az atlasz 86. oldalának segítségével (Afrika domborzata → nevezetes szélességi körök leolvasása → szoláris éghajlati övezetek) a szoláris éghajlati övezetek megállapítása. Forró és mérsékelt övezetek. - <i>Mik az éghajlatot módosító tényezők?</i>	órai motiváció megteremtése; korábban tanultak ismétlése; ismeretek rögzítése	tanári kérdések és magyarázat	frontális munka	PPT, projektor, tábla, kréta

¹ A részletes felépítés azt jelenti, abban olyan részletességgel kell szerepelni a dolgoknak, hogy bárki követni tudja az órát. Az óra menete oszlopban le kell írni pontosan a történéseket, a főbb tanári kérdéseket vagy tanulói feladatokat, illetve meg kell jelennie kulcsszavakban a földrajzi tartalomnak is. Minden történéshez tartozik mozzanat, módszer és munkaforma, legtöbbször eszköz is. Az eszközöket is konkrétan kell megnevezni.

14-31'	Csoportmunka: Afrika éghajlatának (egyenlítői éghajlat, szavannaéghajlat, forró övezeti sivatagi éghajlat és mediterrán éghajlat) feldolgozása 4 fős csoportokban. A csoportok a kapott üzenetek segítségével kiegészítik az éghajlatról szóló táblázatot (lásd 1. és 2. számú melléklet). A levelekhez párosítaniuk kell képeket is (lásd 3. számú melléklet). Feladat: <i>A táblázatot majd ragasszátok be a füzetbe! A csoport minden tagja kap 1-1 levelet és ennek segítségével kell kitölteni a táblázatot! A levél mellé tartoznak képek is tartoznak, ha kitöltöttétek a táblázatot, beszéljétek meg melyik kép melyik levélhez tartozik! A feladatra 10 perctek van!</i> Feladatismertetés, csoportalakítás, feladatok kiosztása: 2 perc Csoportmunka: 10 perc. Csoportmunka eredményeinek közös megbeszélése: 5 perc	feladatkijelölés és csoportalakítás; csoportmunka koordinálása; ellenőrzés és az ismeretek rögzítése	feladatmegoldás, megbeszélés, ellenőrzés	csoportmunka	csoportmunkához szükséges segédanyagok
32-43'	Éghajlati diagramok felépítésének megnézése: hőmérsékleti- és csapadékadatok. A 4 tanult éghajlathoz példák az éghajlati diagramokról (lásd 4. számú melléklet). Mindegyik éghajlatnál az éghajlati diagram jellemzőinek rögzítése a füzetben. Egyenlítői éghajlat: kicsi az évi hőingás; nagy az évi csapadékmennyiség és egyenletes az eloszlása. Szavannaéghajlat: elkülönül a két évszak (száraz és esős), kicsi az évi közepes hőingás (3-10 °C). Forró övezeti sivatagi éghajlat: Az évi csapadékmennyiség kisebb, mint 250 mm; két száraz évszak: meleg tél, forró nyár; viszonylag kicsi évi közepes hőingás (10-18 °C). Mediterrán éghajlat: négy évszak (tavasszal emelkedik a hőmérséklet és szárazság van; nyár forró; ősztől csökken a hőmérséklet; tél enyhe és csapadékos), közepes évi hőingás (11-20 °C).	ismeretek rögzítése és megerősítése	tanári magyarázat	frontális munka	PPT, projektor
44-45'	Házi feladat: Mf. 120/1. Szorgalmi feladatok beszédese				

1. táblázat a csoportmunkához
Afrika éghajlata és éghajlatának jellemzői

Övezet	Öv	Terület	Éghajlat	Évszakok száma és jellemzői	Folyók vízjárása	Természetes növényzet	Jellemző területei
forró övezet	egyenlítői öv	-	egyenlítői éghajlat				Kongó-medence, Guineai-öböl partvidéke
	átmeneti öv	-	szavannaéghajlat				Szudán, Kelet-afrikai-magasföld, Dél-afrikai-magasföld
	térítői öv	-	forró övezeti sivatagi éghajlat				Szahara, Kalahári-medence egy része, Namib-sivatag
mérsékelt övezet	meleg mérsékelt öv	mediterrán terület	mediterrán éghajlat				Földközi-tenger parvidéke Fokváros környéke

2. levelek a csoportmunkához

Kedves Joci!

Az elmúlt egy évet a Kongó-medence vidékének bejárásával töltöttem. A medence nevével azonos folyó, a Kongó állandóan bővizű, vízjárása egyenletes, tehát az év során a folyó vízszintje nem igazán változik. Furcsa volt, mert otthon, Budapesten a Duna esetében nem ezt tapasztaltam. Csodálkoztam, mert egész évben egyetlen egy évszak uralkodott a területen. Ez az évszak nagyon forró és csapadékos. Az egy éves kiruccanásom alatt nagyon sok csapadék hullt, szinte mindig. Kirándulásaim során esőerdőkben jártam, ezek a nagy meleg és a sok csapadék miatt alakultak ki.

Üdv, Jani

Szia Pali!

Képzeld, egy évre elutazok Afrikába! Szudán területén fogok lakni a nagybátyámmal meg majd egy kicsit utazgatunk is. A net csak annyit írt, hogy valami szavanna, szóval megkérdeztem a nagybátyámat, milyen a hely, mert nem mindegy milyen ruhákat viszek magammal. Csak két évszak van: egy esős meg egy száraz. Mivel van egy esős és egy száraz évszak, ezért a folyók vízjárása ingadozó, hiszen nem mindig van vízutánpótlásuk. Ez a kajakedzéseim miatt érdekelt annyira. Az Egyenlítőtől távolodva nő a száraz évszak hossza, de a növényzet is változik. A szavanna különböző típusai jelennek meg. A kezdő szélességi körhöz közel az erdős szavanna, majd a ligetes szavanna és a füves szavanna.

Majd írd, mi van veled!

Józsi

Kedves Jani!

Már régóta nem jelentkeztem. Egy álmom vált valóra, hogy egy évig Marokkóban a szaharai homokot vizsgálhattam. Nehéz volt hozzászokni a nagy meleghez és a szárazsághoz, ugyanis két évszak váltja egymást: egy meleg száraz és egy forró száraz. A csapadék éves szinten nem szokta meghaladni a 250 mm-t, ennek a nagy része általában egy időpontban hullik. Emiatt a vízfolyások időszakosak, azaz néha a teljes folyó vagy egy-egy szakasza kiszárad. A víz hiánya miatt nincs összefüggő növényzet. A sivatagban ritkán laknak emberek, állandó települések az oázisokban találhatóak. Sajnos pár nap múlva véget ér ez a kaland.

Remélem hazatérésem után találkozunk!

Ditta

Kedves Ditta és Dominika!

Ajánlom Nektek Fokváros egyetemét, én egy csodálatos évet töltöttem el ott. Szuper volt az idő, olyan érzést keltett, mintha csak Olaszországban lennék. Négy évszak van, de ami igazán meghatározó az a forró és száraz nyár, illetve az enyhe és csapadékos tél. A folyók a csapadékosabb évszak miatt télen áradnak, nyáron apadnak, ezáltal a vízjárásuk ingadozó. Én nem igazán szeretem az esős időszakokat, szóval örültem, hogy nyáron nem igazán esett az eső, jobb volt így felfedezni a várost. Egyébként az ilyen éghajlatú területeken keménylombú erdők találhatóak, ezeknek a növényeknek bőrszerű a levele. Ajánlom nektek még egyszer ezt az egyetememet, a strandok is egész jók!

Ha bármi kérdésetek van, írjatok!

Fruzszi

3. képek a csoportmunkához

(<https://www.erdekesvilag.hu/kepek/kongo-medence/esoerdo-11.jpg> utolsó letöltés dátuma:2022.11.10.)

(<https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/termeszetudomanyok/foldrajz/regionalis-foldrajz/afrika-felfedezese-es-tajai/afrika-eghajlata> utolsó letöltés dátuma: 2022.11.10.)

(<https://www.britannica.com/place/Morocco> utolsó letöltés dátuma:2022.11.10.)

(<https://www.theguardian.com/travel/2016/nov/23/worlds-best-hidden-beaches-cape-town>: utolsó letöltés dátuma: 2022.11.10.)

4. éghajlati diagramok

<http://fuggelek.foldrajzmagazin.hu/geoszferak/eghajlati-diagramok/> (utolsó letöltés dátuma: 2022.11.09.)